

3. Hafta- Başlıca Kültür Sınıflamaları-1

Bazı araştırmacılar tarafından kültür ve uygarlık sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalar 20. Yüzyılın ilk çeyreğine kadar Avrupa’da yaygın olan kültür ve uygarlık düşüncesini temelinden sarsmışlardır, ayrıca bu sınıflandırmalar ulusal betimlemelerin yanında dine ve coğrafyaya bağlanan adların kaynaklarına ışık tutmaktadırlar. Bu sınıflandırmaları yapan iki araştırmacı üzerinde durulacaktır.

1- Oswald Spengler (1880-1936)

En önemli sayılabilecek olan eseri “Batının Çöküşü”dür, bu kitabında Avrupa’da geçerli olan tarih ve uygarlık anlayışına karşı çıkmıştır. Spengler çoğulcu bir görüşü savunuyordu ve bütünsel bir dünya tarihini kabul etmiyordu. Ona göre dünya tarihi geçmiş ve yaşayan kültürlerden oluşan bir topluluktur. Spengler 8 yüksek kültürden bahsediyordu:

- a. Mısır Kültürü MÖ 3000-2000
- b. Babil Kültürü MÖ 3000-2000
- c. Çin Kültürü MÖ 2000-1000
- d. Hint Kültürü MÖ 2000-1000
- e. Klasik İlkçağ Kültürü (Yunan-Roma) MÖ 1000-0
- f. Majik Kültür (Arap Kültürü) 0-1000
- g. Meksika Kültürleri 0-1000
- h. Batı Kültürü 1000-2000

Spengler kültürü dünya tarihini biçimlendiren ilkeler olarak saymaktadır. Ayrıca kültür, canlı organizmalara benzer. Kültürler de doğar, büyüyüp gelişir ve yaşlandıktan sonra çöküp ölürler. Spengler’in kabul ettiği sekiz kültür çevresinden her biri bir bütündür.

Spengler’e göre kültür üç evreden geçmektedir: ilk kültür, yüksek kültür ve son kültür. Ona göre uygarlık, gelişmiş bir insanlık türünün ulaşabileceği en dış ve yapay durumdur. O, toplumda geçerli olan bir kronolojiye göre aynı zaman dilimi içinde olmayı gerektiren mutlak eşzaman anlayışına karşıydı. Aynı kültür çevrelerinde kültürlerin aynı gelişme noktalarında

yer alan kişi ve olgular eşzamanlı sayılmalıydı. Ona göre, kültürler arasında bir etkileşim yoktu, görünüşte etkiler bulunuyordu.

Spengler, Avrupa'nın temsil ettiği batı kültürünün insanoğlunun yaratıp yaşadığı biricik kültür olmadığını ve çökmesinin kaçınılmaz olduğunu belirtince çok tepki çekmiştir. Çoğulcu görüşü kabul görmüş, ancak kültürleri canlı organizmaya benzetmesi, kültürlere ömür biçmesi, eşzaman kavramına verdiği anlam ve kültür-uygarlık arasında etkileşimi kabul etmemesi onun görüşlerinin zayıf tarafları olarak kabul edilmekteydi.

Kaynak: Şerafettin Turan, **Türk Kültür Tarihi**, Bilgi Yayıncılık, Ankara 1990, s. 28-34.